

บันทึก
เรื่อง ผู้เยาว์เป็นผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทจำกัด
(กรณีบริษัทนากิจกองทุนจำกัด)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ที่ สร.๐๔๐๓/๗๔๓ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๓ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า กระทรวงเศรษฐกิจการรายงาน ว่า นายปรีชา รังสิณานนท์ ผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทนากิจกองทุน จำกัด ได้นำหนังสือบริคณห์สนธิมายื่นเพื่อขอจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๙๗ มาตรา ๑๐๙๘ และมาตรา ๑๐๙๙ แต่ปรากฏว่าบรรดาบุคคลผู้เริ่มก่อการของบริษัทเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันทั้งสิ้น มีพ่อ แม่ และบุตรผู้เยาว์รวม ๗ คน โดยเฉพาะผู้เยาว์รวม ๔ คน ยังมีอายุน้อยเพียง ๙ ปี ๑๐ ปี ๑๑ ปี และ ๑๔ ปี ตามลำดับ โดยบิดาให้ความยินยอม กระทรวงเศรษฐกิจการเห็นว่าผู้เยาว์อายุเพียงเท่านี้โดยสภาพแล้วไม่อาจทำการก่อตั้งบริษัทได้ แม้จะได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองแล้วก็ตาม ทั้งนี้ โดยอาศัยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ การก่อตั้งบริษัทนั้นกฎหมายมีเจตนาจะให้ผู้เริ่มการก่อตั้งบริษัทต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง เช่น จะต้องลงชื่อในหนังสือบริคณห์สนธิทุกคนและนำไปจดทะเบียน จะต้องลงชื่อซื้อหุ้นทุกคนและต้องลงชื่อในหนังสือชี้ชวนให้เข้าซื้อซื้อหุ้น จะต้องนัดประชุมตั้งบริษัท จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นเพื่อแถลงในที่ประชุม เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เริ่มการก่อตั้งบริษัทจะต้องกระทำด้วยตนเอง จะต้องให้ผู้อื่นทำแทนมิได้ กระทรวงเศรษฐกิจการจึงเห็นว่า ผู้เยาว์ที่จะทำการดังกล่าว ควรจะมีอายุตั้งแต่ ๑๗ ปีขึ้นไป แต่โดยที่กรณีมีปัญหาอยู่ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาโดยได้เชิญผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจการไปร่วมประชุมชี้แจงแสดงความเห็นด้วยแล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นชอบด้วยความเห็นของกระทรวงเศรษฐกิจการว่า การเริ่มก่อการตั้งบริษัทจำกัดนั้นเป็นกิจการที่ผู้เริ่มการจะต้องกระทำด้วยตนเอง และเห็นว่าการทำหนังสือบริคณห์สนธิก่อตั้งบริษัทจำกัดนั้นเป็นการทำนิติกรรมซึ่งถ้าผู้กระทำเป็นผู้เยาว์ก็จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๑ ซึ่งมีว่า “อันผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน บรรดาการใด ๆ อันผู้เยาว์ได้กระทำลงโดยปราศจากความยินยอมเช่นนั้น ท่านว่าเป็นโมฆียะ...”

ตามข้อเท็จจริงที่แจ้งไปโดยหนังสือของเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น และที่ผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจการชี้แจงเพิ่มเติมในที่ประชุม ปรากฏว่า ผู้เยาว์ทั้ง ๔ คนที่มีชื่อเป็นผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทจำกัด ได้ลงชื่อด้วยตนเองในหนังสือบริคณห์สนธิกับทั้งได้มีการแสดงการให้

ความยินยอมของบิดาผู้เยาว์เหล่านั้นมาด้วยแล้ว

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงดังนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาก็เห็นว่า การทำหนังสือบริคณห์สนธิของผู้เยาว์ในเรื่องนี้ ผู้เยาว์ได้กระทำด้วยตนเอง และโดยได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม โดยถูกต้องตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๑ ดังกล่าวมาข้างต้นนั้นแล้ว เพราะจะต้องถือว่าบิดาของผู้เยาว์ซึ่งเป็น “ผู้ใช้อำนาจปกครอง” ผู้เยาว์เป็น “ผู้แทนโดยชอบธรรม” ของผู้เยาว์นั้นไปในตัวด้วย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๑)^๑ และเมื่อกรณีเป็นดังนี้ ก็ย่อมจะกล่าวได้ว่า การก่อตั้งบริษัทจำกัดรายนี้จะกระทำไปมิได้ เพราะผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทจำกัดบางคนเป็นผู้เยาว์

ในเรื่องที่เกี่ยวแก่อายุของผู้เยาว์ที่จะกระทำการบางอย่างไม่ได้นั้นกฎหมายได้บัญญัติกำหนดไว้เฉพาะกรณีการทำพินัยกรรมเท่านั้น ว่าผู้เยาว์ที่มีอายุไม่ถึงสิบห้าปีบริบูรณ์ จะทำพินัยกรรมไม่ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕)^๒ หากได้บัญญัติกำหนดไว้ในเรื่องการก่อตั้งบริษัทจำกัดด้วยไม่ ฉะนั้น ความเห็นของกระทรวงเศรษฐกิจที่ว่าผู้เยาว์ที่จะเป็นผู้เริ่มการก่อตั้งบริษัทจำกัดได้ ควรจะมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์เสียก่อน จึงเป็นความเห็นที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อย่างไรก็ดี คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรกล่าวไว้ด้วยว่า ในเรื่องผู้เยาว์จะเป็นผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทจำกัดได้หรือไม่ได้นี้ ดังที่ได้กล่าวมา นายทะเบียนจะปฏิเสธไม่ยอมรับจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิโดยอาศัยเหตุแห่งการที่ผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทจำกัดเป็นผู้เยาว์หาได้ไม่ ในเมื่อผู้เยาว์ได้รับความยินยอมแล้วจากผู้แทนโดยชอบธรรม แต่ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นผู้มีอายุน้อยเกินไป จนทำให้เห็นได้ชัดว่ายังอยู่ในสภาพที่ไม่อาจมีความริเริ่มหรือเห็นดีเห็นชอบในการก่อตั้งบริษัทจำกัดได้ ในกรณีเช่นนี้หากนายทะเบียนจะปฏิเสธไม่ยอมรับจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ โดยอาศัยเหตุว่า ความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมมิได้เกิดขึ้นจากความต้องการหรือความเห็นดีเห็นชอบของผู้เยาว์ ผู้แทนโดยชอบธรรมจัดให้มีความยินยอมของตนขึ้นเอง มิใช่เป็นความยินยอมที่ชอบด้วยความมุ่งหมายของกฎหมาย ก็ย่อมจะเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งเห็นว่านายทะเบียนพึงกระทำได้ด้วย ความรับผิดชอบของนายทะเบียน

(ลงชื่อ) ส. โทตระกิตย์

(นายสมภาพ โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ มาตรา ๑๕๔๑ ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร

ถ้าบุตรยังไม่บรรลุนิติภาวะถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ ผู้ใช้อำนาจปกครองย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี

^๒ มาตรา ๒๕ ผู้เยาว์อาจทำพินัยกรรมได้เมื่อมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓